

UJ KELELDI

ZSIDG • POLITIKAI • NAPILAP

Idegeneknek tekintetnek

A Luptatorul tévesen magyarázza a miniszteri rendeletet. A Luptatorul jóbiszemően azt hiszi, hogy ez a kifejezés „idegeneknek tekintetnek”, a romániai kisebbségek „összes fiaira” vonatkozik. Holott nem. Ennek az „idegen” szónak a román nyelvhasználatban külön jellege van, mondhatnánk sajátos illata, mindenki tudja az első pillanatra, milyen nemzetiségi csoportot jelez. Itt a legmagabb ma legutolsó percéig még a zsidók voltak azok, akik idegennek tekintettek és odaát még sok dologban a régi tekintetek diktálják a gondolkodást. Ha nem így volna, nem járna küldöttség küldöttség után a kormány nyakára és nem követelnék oly sürgős buzgalommal, hogy szüntessék meg a régi állapotot és alkossanak törvényt a zsidók polgárjogairól. És ha nem így volna, nem történhetne meg a szégyenletes dolog, hogy a jasi-i és a bukaresti felsőművészeti és ipariskolák egy legújabb miniszteri rendelet értelmében különbséget tesznek román és „idegen” ifjak között. Ezek a felsőfokú iskolák csak román diákoknak nyitják meg a kapukat: idegennek tilos a belépés. El se hinnénk, mert mi végig hívők és hiszékenyek vagyunk, de a bukaresti Luptatorul támadja érte a minisztert és ő közli le a kellemetlen rendelet legkellemetlenebb mondatát, amely már visszavonhatatlanul és felmagyarázhatatlan módon a hivatalos lapban, a Monitorul Oficialban publikáltatott. Így: „Idegeneknek tekintetnek azoknak a fiai is, akik állampolgársági jogukat születés alapján kapták.” Kire másra vonatkozik ez — kérdi a Luptatorul — mint a nemzetiségekre?

Igen, a Luptatorul téved. Mert próbáljuk elemezni a miniszteri mondatot. Idegeneknek tekintetnek azoknak a fiai is, akik... Tehát nemcsak a fiai „azoknak”, de „azok” is, vagyis az apák. Az apák, akik itt születtek. Nem nagyon vonatkozhat az új nemzetiségekre, mert ezeknél az apák még nem kaptak születés alapján állampolgári jogokat. Ezeknek az apái nem születtek ebben az államban, amelynek polgárjogai a születés alapján illetik meg őket. Szerencsés fogalmazás ez az „azoknak a fiai” egy bélyegzővel két homlokra üt: az apa és a fia homlokára. A fia idegennek tekintik, hiába kapta az apa állampolgári jogait annak az alapján, hogy itt született. Mindenütt másutt a második nemzedék megérkeződik az elsőnek adott szabadságjogokban. Itt ugylátszik gyengül. Mi-másként lehet értelmezni azt, hogy: állampolgári jog, mint ugy, hogy egyforma minden polgár, aki ugyanegy államnak a tagja? Lehet román, lehet magyar, lehet szász: nem idegen, mégcsak nem is mostohagyerek, édes fia az országnak és az ország köteles egyképen banni valamennyivel. Ahol szigorú és ahol adakozó: minden téren. Katonáság, adóhivatal, törvény, iskola: mindenütt egyformák vagyunk. A demokrácia legalábbis ezt vallja alapelveül. S a román politika szereti alapelveül a demokráciát vallani. Az azonban minden demokrácia megcsufolása, ami a Viitorul szövege szerint a román főiskolák körül történt: egész leplezetlenül megkülönböztetést tesznek román és idegen között s aki megröbnyödne, annak az orra alá nyomják a miniszter rendeletét: idegeneknek tekintetnek.

A napokban ép ezekről a miniszteri rendeletekről irtunk, mert a legutóbbi minisztertanács egyszerre háromszázat adott ebből a kellemes kormányfoglalmányból az ország-

nak. Jót nem gyanítottunk és most még kevésbé gyanítottunk jót. Az iskoláink támogatását vártuk, kiderül, hogy egy új rendelet még az állami iskolákat is elzárja előlünk. Mondjuk, hogy értjük: a románság a művészi és ipari iskolákat a maga fiainak tartja, nem szeretné, hogy ezeket „idegenek” árasztanak el. Rendben van. De akkor adjanak módot, hogy a születés alapján való állampolgárok fiai, az „idegenek” is iskolához jussanak. Adják meg a lehetőséget, hogy mi is fejleszthessük a kulturánkat és mi is katedrát állíthassunk a felsőbb művészeteknek és a magasabbrendű ipari oktatásnak. Ha ez meglesz, mi nem törtenünk, nem akarjuk mindenáron kiszorítani a román ifjakat az iskolapadokból. A mi külön iskoláinkkal pedig bebizonyítjuk, hogy nem törünk külön utakra, csak a nemzeti kulturánk

sajátosságait építjük és fejlesztjük külön, egyenként a fejlődésnek ugyanazonok az ember utjain haladunk, mint az állami gondolat. És ugyaogy ennek az országnak neveljük a hasznos polgárokat, mint maga az állam. Igen, most, hogy látjuk: itt ott még mindig idegenek vagyunk, kettőzött hanggal követeljük: adjatok nemzeti iskolákat a fiainknak... Vagy ha e követelésünk szerénytelennek tetszik, ám legyenek szerényebbek. Egyszerre lemondunk a főiskolákról, a felsőművészeti tanszékekről. De ragaszkodunk az elemihez és a középiskolához! Ragaszkodunk azokhoz, amelyek már megvannak és azokhoz, amelyeket ki kell támogatni az embridől. Mert nem vagyunk idegenek! Nem érezzük magunkat azoknak, ha kötelességet kell gyakorolnunk és akkor sem, ha velünk szemben kell gyakorolni a jogokat.

Végleg meghiusultak az angol-ir tárgyalások

Az angol kormány visszautasította De Valera javaslatát — Wilson képviseli Amerikát a leszerelési konferencián — A felsősziléziai kérdés

— Az Uj Kelet tudósítójától —

London, augusztus 22. Lloyd George az angol alsóházban beszámolt az irekkel folytatott tárgyalások menetéről, az irek újabb követeléseiről és taktikájuk meglepetésszerű megváltoztatásáról. Az angol miniszterelnök kijelentései már nem voltak olyan optimisztikusak, mint azok a kijelentések, amelyeket a pótválasztások alkalmából tett. Beismerte, hogy a helyzet rendkívül komoly és

az irekkel a megegyezés csak nem teljesen lehetetlen.

Lloyd George nyilatkozatai után élénk vita indult meg az alsóházban. Az alsóház tagjai tudomásul vették a miniszterelnök bejelentéseit, tudomásul vették azt is, hogy ha a béke az irekkel meghiusul, az angol kormány katonai erővel fogja rendezni az ir-kérdést és a forradalmárok ellentállását letörni. Még az ellenzék is helyeselte a miniszterelnök álláspontját. Asquith, az ellenzék vezére, kijelentette, hogy

a kormány lépését az angol hírodalom helyesli.

Bár mindenki azt kívánja Angliában, hogy a testvér Írországgal békés megegyezés jöjjön létre, de mert a megegyezés az ir nacionalisták túlzásán és elfogultságán törik meg, mindenki belátja, hogy Anglia kénytelen fegyverhez nyulni. Az angol minisztertanács tegnap ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy

de Valera összes javaslatát visszautasítják.

Lord Curzon szintén nyilatkozott az angol alsóházban, ő is bejelentette, hogy az ir-helyzet miatt nyári szünetét is elhalasztotta.

A leszerelési konferencia előkészítésének munkálataiban nagy előrehaladás történt már. A meghívók szétmentek Washingtonból és megérkeztek az egyes kormányokhoz. Anglia, Franciaország, Olaszország és Japán részvetele a konferencián már biztosítva van; ezek a nagyhatalmak azok, amelyek elsősorban vannak érdekelve a Csendes-Oceán hajózásában.

Amerikát a leszerelési konferencián valószínűleg Wilson fogja képviselni,

aki már teljesen felgyógyult betegségéből.

Rathenau ismét találkozik Loucheurel

Berlin, aug. 22. Rathenau német jóvá-

Franciaországot az eddigi tervek szerint Brian képviseli, Olaszországot pedig Tittoni. Japán megbízottjának neve még bizonytalan. A japán miniszterelnök azonban már is kijelentette, hogy Japán delegátusát a kormány utasítan fogja, a versaillesi békeszerződésnek a Yapszigetre és Santimra megállapított határozatainak bármilyen móosztása ellen tiltakozás és ahhoz ne járuljon hozzá. Amerika egyébként már most foglalkozik hadseregének leszállításával. Borach szenátor javaslatára

a reguláris hadsereg létszámát százötvenezer emberről százezer emberre fogják le-
szállítani.

Borach e javaslata szerint Amerika évente százmillió dollárt takarít meg. Amerika közben folytatja tárgyalásait Németországgal is. A „Daily Telegraph” azt jelenti, hogy a német-amerikai tárgyalások a kereskedelmi szerződés megkötésére irányulnak. Berlinben az angol lapnak ezt a hírt megcáfolják és kijelentik, hogy a tárgyalások a különösképp vonatkoznak, amelyet hamarosan meg is fognak kötni, mert

kikapcsolták a háborús fel-
lősség kérdését.

A párisi lapok hosszú cikkeket írnak a felsősziléziai kérdéstről és nem is titkolják, hogy ezekkel a cikkekkkel befolyásolni akarják nemcsak a francia közvéleményt, hanem a francia politikát is. A „Petit Parisien” például azt fejtegeti, hogy Franciaországnak saját biztonsága érdekében sem szabad megengednie, hogy Felsősziléziát Németországhoz csatolják, mert Felsőszilézia valóságos arzenálja volt a németeknek.

Felsőszilézia nélkül, Német-
ország nem fog gondolni há-
borus kalandra és revánusra.

A szövetséges hatalmak között megegyezés jött létre a Felsősziléziába való csapatzállításokról. A megegyezés értelmében Anglia két zászlóalj, Olaszország szintén két zászlóalj, Franciaország pedig egy brigádot küld Felsősziléziába. A csapatzállítások időpontját majd később állapítják meg.

tételi miniszter és Loucheur francia jóvátételi miniszter, mint azt első wiesbadeni találkozásuk alkalmával megbeszélték, augusztus 26 án ismét találkoznak fognak Wiesbadenben.

Cionista szervezkedés Élesden

Megalakult az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség Élesd és környékbeli helyi szervezete

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Élesd, 1921. aug. 21.

Alig két héttel a dicsőszenmártoni szervezkedés után, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség és a cionista eszmék újabb örvendetes térhódításáról adhatunk számot. Élesden és a környékbeli helységekből a zsidóság már régóta készülődött, hogy nyílt állásfoglalással kapcsolódjék belé az erdélyi zsidóság nemzeti szervezetébe. Eddig ez szinte legyőzhetetlen akadályokba ütközött, minthogy Élesd és az egész környéke még ma is a hadizónába tartozik. A hadiállapot pedig lehetetlenné tett minden nyilvános gyűlést vagy szervezkedést. A megyei zsidóság ügybuzgalma és céltudatos munkája azonban legyőzte minden akadályt úgy, hogy vasárnapra augusztus 21-re, a katonai hatóságok engedélyével egybe lehetett hívni a szervezkedő gyűlést.

Az élesdi gyűlés jóval nagyobb méretű volt, mint a legutóbbi dicsőszenmártoni. A város legnagyobb terme zsúfolásig megtelt, a helybeli és a környéki zsidóság képviselőivel és örvendetes dolog, hogy gyűlésen igen szép számmal voltak képviselve a zsidó nők is. A szervezkedő gyűlést dr. Timár Miksa körorvos nyitotta meg. Lelkes szavakkal köszöntötte az egybegyűlteket és átadta a szót a kolozsvári központ kiküldöttének. A kolozsvári központ képviselői közül elsőnek

Giszkalay János

szólt fel. Öt óras beszédében kizárólag a zsidóság általános helyzetével foglalkozott és következtetéseinek végső eredményeképpen leszögezte, hogy a diaszpóra-munkának, a galut-beli szervezkedésnek, legfelsőbb célja az, hogy a zsidó nép összességét megvédelmezze a sors eshetőségei és az emberek és nemzetek rossz indulata ellen. De a diaszpóra-munkának csak ugy lehet eredménye, ha a zsidó nép, okulva a multakon, méltónak bizonyul az antant hatalmak jóindulatára és a sanremói békeszerződésben neki átengedett Palesztinából, erejének végső megfeszítésével és a legrövidebb idő alatt felépíti a Zsidóországot. Hogy legyen egy hely.

Egy mezalliansz története

— Elbeszélés —

Írta: Ujvári Péter

Arról vitakoztak Galambosék: az idén hol nyaraljanak. Galambosné a tengerért exponálta magát. És az sem akármelyik kellett neki. Neki az északi tenger kellett.

Galambos általában bőkezű volt, most mégis ellenkezni bátorzkodott:

— Mama lelkem, az a tenger én tölem egy chucep volna.

— Hogy-hogy? — kérdezi az asszony élesen.

— Hát ugy — mondja Galambos szelíden — hogy nem megy. Az az északi tenger nem megy. Én már nem dolgozhatok angróba. Mama lelkem, elégedjél meg egy kisebb tengerrel. Hiszen mink csak hárman vagyunk, mit csinálunk azzal a rengeteg folyadékkal? Amennyi víz nekünk kell, annyi a Balatonban is van.

Galambosékról tudni kell, hogy a majsai náboboknak hívták őket megveszte. Az ember kicsinyeskedése ennél fogva az asszonyt botránkozásra ingerelte. Ilyen smucigság. Hogy meri ez az ember csak a szájába is venni a Balatont? Neki nem kell a Balaton. Neki a tenger kell; ő megengedhet magának ilyen bagatell.

Galambos tudott, amit tudott. Nem bagatell az a tenger. Grünék is abba buktak bele. Borus homlokán a számok tájfunja viharzott. Érezte, hogy ez a fergeg a földre teperi. Egy pillantást vetett az asszonyra, egy csendes, bus pillantást, de az nem értette meg.

Hirtelen mentőgondolata támadhatott, mert az arca földerdült.

egy ország, mely a maga állami tekintélyével megtudja védeni a szétszórtásban élő zsidóságot és ahová menekülhessenek azok, akiket emberi erőszak és gonoszság az élet lehetőségétől fosztott meg. — Giszkalay beszéde után

Weizburg Chajim

emelkedett szólásra. Ellentétben az előbbi szónokkal, kizárólag az erdélyi zsidóság helyzetét tárta a hallgatók elé és taglalta azokat a szervezkedési módokat és intézményeket, melyeket az erdélyi zsidóságnak életbe kell hívni, ha nem akar a többi szomszédos országok zsidóságának sorsára jutni. Ki kell építeni az erdélyi zsidó iskolahálózatot, a Tarbutot, melynek egyelőre csak Kolozsváron van középiskolája, héber fiú és leánygimnáziuma, de ez olyan mintaszerű intézmény, hogy példaképpül szolgálhat és a jövő zsidó generáció nevelésének biztos garanciája. Beszél a zsidó sajtó hivatásáról és a nagy gyűlés zajos helyeslése között jelenti ki, hogy nem igaz zsidó az, aki nem tartja kötelességének a zsidó sajtót, az Uj Kelet-et olvasni és előfizetni. Szavait azzal fejezi be, hogy Erdély határain tiszorával állanak a legyilkolt ukrán zsidók árvái és azok, akiknek csak pusztá életüket sikerült megmenteniök. Tíz év előtt bizony az ukrán zsidóság volt Európának legjobb módban élő zsidósága és nem igen gondoltak rá, hogy ők is az orosz és lengyel zsidóság sorsára juthatnak. De ami ma megtörtént Ukrajnában, ami tegnap megtörtént Lengyelországban és Magyarországon, az holnap magashetik másutt is. Segítő kezünket nem tagadjhatjuk meg egy testvérünkétől sem. És csak a komoly, céltudatos szervezkedés mentheti meg bármely ország zsidóságát a sors eshetőségei ellen.

Zugó, lelkes taps fogadta Weizburg Chajim beszédét. Utána

Kohn Gábor,

a nagyváradi elvtársak kiküldött tolmácsolta a nagyváradi szervezést és a környékbeli helyi csoportok üdvözlését. Egy mizrahi felszólalás után az elnöklő dr. Timár javaslatára a gyűlés egyhangú lelkesedéssel kimondatta az élesdi helyiszervezet megalakulását. Ezután közfelkiáltással megejtették a választásokat. A tisztikart következőképpen alakították meg:

Elnök dr. Timár Miksa, társelnök Naumann Mór, titkár: Dubb Adolf, pénztáros: Adler Dezső, ellenőr: Stern Adolf, Nemzeti Alap biztos: Wegner Dezső. Választmány:

— Mama, lelkem — szolt némi habozás után — és mit szólnál hozzá, ha én egy gukert vennék neked a Balatonhoz? Kimennél velem a strandra és belenéznél, oszt azt hinnéd drágám, hogy a tengert látod. Ejszaka látnád az északi tengert és délben látnád a déli tengert, fizetni mégis csak a Balatonért fizetnék.

Az asszony makacszkodott: neki egy echt tenger kell, amely tengerzöld legyen, mert most az a divat.

Mit csinálhat egy asszonyfegyelemben igazított szegény zsidóember, ha a felesége a tengert követeli? És ha épen az északit akarja? És ha abból is az egészséget akarja? Hiszen, ha azt hozatni lehetne Pestről, hát onnan hozatná. Egy adóssággal több, vagy kevesebb, az már ugyse számít. De tengert nem adnak hitelbe a kereskedők. Hát ilyen körülmények között mit csináljon?

Galambos azt csinálta, hogy sóhajtott, aztán belemért a könyveibe és számolt mag számmal, de eredménytelenül. Meg is mondta az asszonynak:

— A tengert, mama, nem liferálhatom. És egyáltalán: te ugys csak uszni akarsz és tengeri betegséget akarsz. Hát minek mennél ezért olyan messzire? Mert ha tudni akarod, mi már uszunk. És azok a pesti angrosszisták csinálnak nekem olyan tengeri betegséget, hogy annál nagyobb nem kell.

— Mit jelentesen ez? — riadozott Galambosné.

— Sülyedünk drágám, azt jelenti. Mit mondjak neked, mama, a Titanic kiskutya hozánk képest.

Az erős, nagy asszony megrendült. Isme-

Klein Dezső, Hercz Fülöp, Fischer Bernát, Mandel Samu, Schwarz Mór (Bánlaka), Sommerwith Samuel (Baróth), Izsák Gyula (Rév), Kohn József (Töttös), Silberstein Mór (Barót), Friedmann Armin (Barátka).

Délutáni öt órakor kezdődött és esti hét óra után zárta be, az ujonnan megválasztott elnök dr. Timár Miksa, a Hatikva hangjai mellett, az élesdi szervezkedő gyűlést.

Esti nyolc órakor százhusz teritékes bankett volt, melyen többek között Weizburg Chajim, Kohn Gábor, Giszkalay János és London Dezső szóltak fel. A bankett hajnali két óráig tartott és étkezés végén a mezuman tisztségét ezer leiert váltották meg, a Zsidó Nemzeti Alap javára.

— Cambridge a zsidó egyetemi könyvtárért. Jeruzsálemből jelentik: P. H. Samuel, a kormányzó fia, az angol és irországi zsidó diákszövetség titkára, a napokban Palesztinába érkezett és hat lábában hatszáz kötet könyvet és ezer folyóiratot vitt ajándékkul a zsidó egyetemi könyvtárnak. Ez az első eredménye a zsidó diákszövetség munkájának. Mr Samuel a könyvek átadása alkalmával megígérte, hogy a szövetség a jövőben a könyvtárt anyagilag is támogatni fogja.

— Ujságíró világkonferencia Bruxellesben. Brucellesből jelentik: A belga sajtó a világ összes ujságíró szervezetait meghívta a Brucellesben október 9-én tartandó világkonferenciára.

— Zsidó gyerekek munkája a szülő- és mandulaszüretnél. Jeruzsálemből jelentik: A mult héten Jeruzsálemből és Jaffából nagyobb iskolásgyermekcsoportok indultak a zsidó kolóniákba, hogy a szülő és a mandulaszüretnél segédkezzenek. Felhívták az összes 12 éven alóli gyermekeket, hogy a munkában vegyenek részt. Eddig négyszázán jelentkeztek. Minden huszonöt gyermekből áll csoport egy tanító felügyelete alatt áll. A fiatalabbak 10, az idősebbek 15 piasztert kaptak naponta. Ez a kísérlet Palesztinára nézve gazdasági és pedagógiai szempontból nagyon fontos.

— Francia diákok romániai körutja. Genéből jelentik: A romániai körutra induló francia diákok nagyobb román diákcsoport társaságában ma ideérkeztek. A diákokat a pályaudvaron a francia és román főkonzulok fogadták.

retlen borzalmak süvitettek ki ebből a trétás kesergésből. De most nem magára, hanem a lányára gondolt.

— És mi lesz Eddittel? — kérdezte szorongva.

Ez aztán Galambosnak is a szívébe nyilallott. Editet igazán ki kell menteni ebből a tengeri katasztrófából. Gondolkodott.

— Mi lesz Eddittel? — vetette rá magát Galambosné, mint egy nőstény-oroszlán. — Neki is muszáj megbukni.

— Nem — esküdözött Galambos — neki nem muszáj.

— De ha tönkre mestünk!

— Még nem mentünk tönkre.

— Hát nem leszél inzolvens?

Galambos hunyorított:

— És ha leszek? Mit tudod, hogyan leszek?

— Mi az, hogy hogyan?

— Mit csinálod magadat? — dévajkodott Galambos. — Mintha nem tudnád, hogy van egy beteg inzolvencia és van egy egészséges inzolvencia.

— És a tied? — kérdezte Galambosné éledező reménnyel.

— Vas.

— Férjhez adhatom?

— Férjhez adhatod.

— Mennyivel?

— Tizezerrel — vágta ki büszkén Galambos.

Galambosné megtántorodott. Hogy az ő lánya, a Galambos Edit, férjhez menjen tizezerrel. Ebből skandalum lesz. Egy blamázs, amibe bele lehet halni.

— En — heveskedett Galambosné — nem blamirozom magam.

Groza miniszter Kolozsváron

Először a faipart kell rendbehozni — Harc a filalmi díj ellen —
Szabad nemzetiségi szervezkedés

— Az Új Kelet tudósítójától —

A bukaresti gyorsvonattal ma délelőtt Groza erdélyi miniszter Kolozsvárra érkezett. A vasutnál nem volt hivatalos fogadtatás, de azért a hatóságok kiküldöttek megbízottjaikat. Az elnökség részéről Mihail Jakob tanácsos jelent meg, a katonaság részéről pedig Grigori-rovici ezredes és többen a siguranca, a vasut és a csendőrség részéről. A miniszter a vasutól egyenesen az elnökségre hajtatott, ahol nyomban tanácskozott Mihail miniszterrel és Tanasescu belügyi államtitkárral, fogadta a különböző részortok főnökeit, Cozma főügyészt, dr. Biánut, az Állambiztonsági Hivatal főfelügyelőjét, dr. Metes Péter prefektust és több hivatalos személyt. A magánosok fogadtatása elmaradt.

Délután két órakor megjelentek a miniszternél az újságírók, akik előtt kijelentette, hogy hazamosabb ideig ohajt Erdélyben tartózkodni. A parlamenti küzdelem sok idejét kötötte le és most, hogy egy kis pihenőhöz jutott, első dolga, az erdélyi ügyek intézése a helyszínen.

A faipar

— A likvidáló bizottsággal együttműködve — mondotta a miniszter — sok, Erdély életbevágó ügyét szeretném ittlétem ideje alatt elintézni. Elsősorban gazdasági érdekeink megóvása lesz főcélom és a faiparnál fogom kezdeni, ennél a rendkívül fontos közgazdasági tényezőnél, amely itt Erdélyben minden más közgazdasági ágazat kiárat. A faipart és fatermelést nagyon elkedvetlenítették a kényszerárak mellett való szoracélen ügyletek. A kiviteli díj magasága valóságos tilalmi díjnak számít, a vállalkozók képtelenek termelni, sok famunkás munkanélkül áll, a vasutnak, sem az államnak semmi haszna e rendszabályokból. Szociális bajokat idéz föl és ezt okvetlenül orvosolni kell. A mi iszterianácson fölvettem e kérdést, olyan atmoszférát szereztem ott e fontos ország-részi ügynek, hogy elvtem hozzájárultak minden teendő intézkedéshez. Bizonyos mennyiségű faárut csekély díjak mellett, sőt bizonyos esetekben díjmentesen lehet majd kiszállítani. Holnap délelőttre az ipar és kereskedelmi miniszterrel a kirendeltjét, a földművelésügyi reszort megbízottját hívtam ide. A

vasut részéről Marinescut és a faipari érdekeltségek képviselőit. Okulva a tavalyi faellátáson, a rekvirálásokról, az engedmények következtében beállott vizsás állapotokon, új rendszert szeretnék életbe léptetni, olyant, amely a fatermelés ügyét új csapatokba tereli és szabad fejlődést ad e vegtelenül fontos ipari cikknek. Utamon szomorú szívvel kellett tapasztalnom, hogy a Maros völgyén milyen régegy fanyarúságok korhadnak el és mennek veszendőbe.

As iskolák állami támogatása

A miniszter szótán a felekezeti iskolákról beszélt és örömmel állapította meg, hogy a felekezeti iskolák épen úgy, mint a nemzetiségi-ek, teljesen egyenlő elbánásban fognak részesülni és ennek látható dokumentuma az, hogy az iskolák támogatására megállapított összeget arányosan fogják felosztani a felekezetek között. A tervezetet Prie közoktatásügyi reszort-főnök előterjesztése szerint készítették el és Negulescu miniszter már dolgozik rajta Prie államtitkárral együtt Sinajában. Ez a tervezet is, amely a régi segélyezési arányt állapítja meg a nemzetiségi kérdésben előre való lépést jelent.

Földadataim közé sorolom még —

mondotta a miniszter — az egyes részortokban fölmerült kérdések elintézését és magukat a részortok ügyét is. A likvidáló bizottság előterjesztéseit a kormány mindig komolyan veszi figyelembe és ma már ezirányban a kormánytól megtörténtek a lépések a megfelelő elintézésre.

Az agrártörvényt végrehajtása

Az agrártörvényt Garoflid földművelésügyi miniszter fogja itt Erdélyben is végrehajtani. Szeptember elsején idején a miniszter és vele együtt beutazom Erdélyt. Csak hivatalos ügyeket intézünk, semmiféle ünnepléses fogadtatást nem engedünk meg, a konkrét intézkedések ideje érkezett el és alaposan hozzá kell látni a munkához. Minden valószínűség szerint Antonescu igazságügyi miniszter ur is Kolozsvárra érkezik, hogy az erdélyi igazságszolgáltatást tanulmányozza és elvi jelentőségű ügyekben dönthessen.

A számvevőségi panamák

Az újságírók ezután érdeklődtek a kolozsvári helyi reszort számvevőségi osztályán történt visszaélésekről.

A miniszter kijelentette, hogy a bírói eljárás a bűnösökkel szemben már az ő tudtával történt és a marosvásárhelyi polgármester neki is jelentette az esetet, bár már előzőleg voltak jelenségek, amelyek a számvevőségi embereket gyanus színben tüntették föl. Ma az ügy a bíróság előtt van és természetesen szabad folyást kell engedni az igazságszolgáltatásnak. A letartóztatottak büneiért azonban nem lehet másokat belevonni az ügybe, amelyről különben is kiderült, hogy nagyon primitív módon elkövetett visszaélések voltak.

A nemzetiségek szervezkedése

A magyarság és általában a nemzetiségek szervezkedéséről Groza miniszter kijelentette, hogy a szervezkedésnek ma már semmi akadályja sincs és a kormányt, amely ezideig nem igen foglalkozta nemzetiségi ügyekkel, sikerült rábírní, hogy az ő álláspontját tegye magáévá. Ez mindenképen haladást jelent. A regábeliek, akik a nemzetiségi kérdéssel soha nem foglalkoztak, most már ezzel a kérdéssel is komolyan törődnek. Bizonyos, hogy a tavalyi állapotokkal szemben ma már egész más légkört tudunk teremteni és ha egy-két helyütt még akadályokat gördítenek is a szervezkedés elé, ez a kivétel csak a szabályt erősíti meg.

— Én magam szeretném a legjobban, — mondotta a miniszter — ha minden simán menne. Vannak még akadályok, amiket le kell küzdeni és reméljük, hogy Isten segítségével ezt is elfogjuk rövidesen érni.

A miniszter végül a borkivitelről beszélt és kifejtette, hogy már most szükség van vámügyi és kiviteli intézkedésekre, ne hogy a szüretet követő időben, amikor a bortermés már kivitelre készen áll, merüljenek föl akadályok.

Csicserin

háborúval fenyegetőzik

Öszre nagy politikai változások jósolnak — A dnyesztermenti betörések

— Az Új Kelet tudósítójától —

A belpolitikai életben az érvényesülni akaró pártok csöndes, de elszánt küzdelme dominál. Egymással homlokegyenest ellenkező hírek vannak forgalomban, de abban mindegyik megegyezik, hogy öszre nagy politikai események lesznek. Erről szól egy bukaresti távirat is, mely szerint a demokrata párt — Take Jonescu pártja — minapi ülésén Cananau jassii párttitkár feltűnést keltő beszédet tartott, melyben kijelentette, hogy két hónapon belül fontos politikai változások lesznek, amelyek a demokrata pártot sokkal jelentősebb szerephez fogják juttatni, mint a jelenlegi.

Politikai körökben szó van arról is, hogy Averescu miniszterelnök le fog mondani a néppárt elnökségéről és helyette Argetoianu vagy Rascanu lesz a kormány párt vezére.

A külpolitikában legaktuálisabb kérdés az orosz bandák gyakori betörése és ezzel kapcsolatban Csicserin háborús fenyegetőzése. Ukrán bolsevista-bandák átkeltek a Dnyeszteren, hogy a Soroga környékén levő falvakat kifosszák. A bolsevisták kitűnően fel voltak szerelve fegyverekkel és kézigranátokkal. A román határőrök harcba bocsátkoztak velük és sikerült is többet közülük elfogni. A sorogai katonai parancsnokság szigorú vizsgálatot indított.

Csicserin orosz külügyi népbiztos a Damian tudósítóroda értesülése szerint erre újabb jegyzéket intézett Romániához, melyben egyrészt mentegetőzik egyes bolsevista bandáknak a Dnyeszteren való átkelése miatt, másrészt vádolja a román kormányt, hogy Petljura hadseregét támogatja. Csicserin a jegyzékben követeli, hogy a románok által elfogott harmincöt bolsevista katonát bocsássák szabadon, mert ellenkező esetben parancsot ad a határmenti csapatoknak, hogy támadják meg Romániát. A román kormány válaszigyzékét holnap hozzák nyilvánosságra.

— Többet — bizonykodott az ember — nem adhatok. — Tizezer sincs, de annyit legalább ígérhetek.

— Nem kell.

— Gondold meg — kapacitálta Galambos.

— Tizezer forint az egy hozomány. Ha a te apád, nyugodjón, ígért volna nekem tizezret, akkor ma már milliomos lehetnék.

Nagy sistergással robbant ki Galambosnéből a régi keserűség:

— Talán az én lányom is olyan pártit csináljon, amilyent én csináltam?

— Ments isten — ijedezett Galambos. — Editnek rendes ember kell. És ha én ígerek tizezret, hát azzal rendes partit csinálhat.

Az asszony leszidta:

— Mit győsz mindig azzal a rendes pártival? Nekem nem kell rendes párti, mert ha már rendes, hát el van kracholva. Nekem egy szerencse-párti kell. Nekem össze ne passzoljanak. Egy passzond párti az egy kész szerencsétlenség. A lány a tizezer forintjáért pont olyan férjet kap, aki pont tizezret ér. Nohát, ilyen pártit az ellenségemnek kívánok. A jó pártinak két serpenyője van: az egyiknek emelkedni kell, a másiknak süllyedni. Értesz?

Galambos nem értette.

Az asszony onnélfogva tovább fejtegette a maga különös teóriáját, aminek az volt a lényege, hogy a lánynak csak egy érdemes férjhez menni, ha egyenlőtlen házasságot köthet.

— Egy megaliansz, látod, az már valami. Ha Edit foghatna valakit, aki...

A mondatot nem fejezte be. Váratlanul megint a fűdőzésre fordította a beszédét:

— Holnap utazunk — szölt energikusan.

— Hová? — kérdezte az ura.

— A Balaton melle, de nem Siófokra. Földvár az előkelőbb.

— Az egy keresztény-fürdő.

— Vannak ott zsidók is. A pesti milliomosok közül sokan oda mennek. Ott pihenik ki a zsidóságukat.

— Micsodát? — álmélkodott Galambos.

— A zsidóságukat — ismételte Galambosné.

— Mit kell azt kipihenni? — értelmetlenkedett az ember.

— Mit? Hat egy tizhónapos gyomorrontás után miért kell Koritnyica? Azt hiszem, elég nagy strapa, ha valaki tiz hónapon keresztül furtunfuri zsidó. Ebből egyszer csak kipihenheti az ember magát. Hát a pesti milliomosok is ezt csinálják ott.

— Hát mi mit csinálunk ott?

— Mink is üdülni fogunk. Nekünk is jól fog gyönni az a kis keresztény-szezón. Hiszen mi eddig még egyszer se voltunk keresztények.

Galambos az agyához kapott. A fejét is erre-arra kapkodta. Előbb azt hitte, nyöszörgést hallott valahol, aztán azt, hogy fehér gyolcsot tép valaki. Az sir úgy, ha tépik. Majd meg az anyját hallotta, ahogy mesélt nekik gyerekeknek: és jöttek az üldözők és meggyújtották a templomot és szétszaggatták a törát és a pergamen sirt, mikor megszaggatták. De hát ez csak hallucináció. Nem szakadt itt meg semmise, nem sirt itt senkise. Az asszony mondott csak valami nagy bolondságot. Az esze szegénynek meghibbanhatott.

(Folytatjuk.)

Zsidó ambulatorium Kolozsváron

Az Erdélyi Zsidó Kórházegyesület gyűlése — Az amerikai Joint gyógyszerküldeménye

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A nemrég megalakult Erdélyi Zsidó Kórházegyesület igazgatósága tegnap délután gyűlést tartott a Chevra Kadisa helyiségében, hogy komolyan hozzájáruljon a munkához. Wertheimer Miksa elnök rövid megnyitóbeszédében kifejtte, hogy az egyesület alapszabályait sürgősen fel kell terjeszteni a közjóléti minisztériumhoz, mert hatósági jóváhagyás nélkül nem lehet országos munkát végezni. A gyűlés az alapszabályok felülvizsgálását és felterjesztését az erre a célra választott bizottsághoz utalta és rátért a tulajdonképeni tárgyra,

a kolozsvári Joint ama bejelentésére, hogy az amerikai Joint Distributions Committee nagyobb mennyiségű gyógyszert utalt ki Kolozsvárnak.

Janovitz Géza, a Joint igazgatója előadta, hogy a kiutalt gyógyszert a Joint hajlandó átengedni a Kórházegyesületnek a következő feltételek mellett: szerezzon az egyesület megfelelő helyiséget egy ambulatorium a legrövidebb időn belül való felállítására, vállalja magára annak fentartását és kötelezze magát a Kórházegyesület, hogy az ambulatorium vezetőségébe a Joint egyik orvostagját is beválasztja.

Majd átadja a szót Schwartz Miksa titkárnak, aki a Joint bukaresti képviselőjével tárgyal a gyógyszerügyben. Bejelenti, hogy ez a küldemény csak igen csekély része annak a mennyiségnek, amelyet a már megszünt Joint-

hivatal helyettesítő Wiederaufbau-Gesellschaft ki fog utalni. De az amerikaiak föltétlenül elvárják, hogy az itteni zsidóság is kivége a részét ebben a nagy és nemes munkában és szeretnék, hogy amikor a Wiederaufbau-Gesellschaft elnöke, egy amerikai orvos, Romániába érkezik, Kolozsváron is legyen már zsidó közegészségügyi intézmény. Legcélzerűbb volna

ambulatorium felállításához a szegénysorsú zsidó betegek, de főleg gyermekek ingyenes orvosi kezelésben részesülnek.

Már megfelelő helyiség is volna és csak a Kórházegyesületnek kell, hogy az ambulatorium rövidesen létrejöjjön.

Felolvassa a kiutalt gyógyszerek jegyzékét. Dr. Steiner Pál egyetemi tanár megjegyzi, hogy a küldött gyógyszerek értékesek ugyan és sok közülük alig lenne beszerezhető, de mégsem felelnek meg egy ambulatorium szükségleteinek. Weisz Szigfried vállalja, hogy a gyógyszereket elhelyezi az egyik gyógyszerárban, amely azok értékéig az ambulatorium által rendelt gyógyszereket fog kiszolgáltatni. Többek hozzájárulása után a gyűlés határozatilag kimondta, hogy az ambulatoriumot a legrövidebb időn belül felállítja s öttagú bizottságot nevezett ki az ambulatorium tervezetének és költségvetésének előkészítésére. A bizottság tagjai dr. Blumenfeld Sándor, dr. Berkovics Henrik, dr. Krémer Armin, dr. Leitner Pál és Schwartz Miksa.

Helvenkétezer koleraeset egy hónap alatt Oroszországban.

Riga, augusztus 22. Az oroszországi járványok méretei csak most alakulnak ki. A moszkvai statisztikai hivatal jelentése szerint, míg január 1-től június 30-ig egész Szovjet-oroszország területén összesen ötvenezer kolera megbetegedés történt, addig június 1-től augusztus 1-ig helvenkétezer. A járvány pedig augusztus hónapban sokkal erősebben pusztított Oroszországban, mint az előző hónapban. A moszkvai „Pravda”-ban Lunacsarszky népbiztos cikket írt, amelyben az éhségterületek gyermekeinek tragédiájáról megdöbbentő képet fest. A Volga partján a gyermekek egész seregét lehet látni, akiket a szülők egyeztetlenül elhagytak. Nincs hajlékuk és rablással és fosztogatással tartják fenn magukat. Több esetben a szülők a Volgába ölték gyermekeiket, hogy az éhség kínjaitól megszabadítsák őket.

A szülők által elhagyott gyermekek száma legalább háromezrezer.

A szovjethatóságok tehetetlenek, nem tudnak segíteni a gyermekeken.

A oroszországi segélyakció angol bizottságának elnöke egy hírlapíró előttrészletesen ismertette a bizottságra váró feladatokat. A bizottságnak nagy nehézségekkel kell megküdenie, biztosítani kell a szovjetkormány beleegyezését a szükséges adatok megszerzésére. Az orosz kikötőkben jól szervezett bázisokat kell felállítani, ahonnan szétküldik a mozgó segélyosztó helyeknek a szükséges élelmiszert és ruhát. Az orosz és amerikai megbizottak:

Oroszország részéről Litvinov, Amerika részéről Biopva

között ma létrejött végre a meg egyezés. Az egyezményt augusztus 20-án este 8 órakor aláírták.

A szovjetkormány megbizottai és német, angol és amerikai tőkészek között tárgyalások folynak a Pétervár és Moszkva fölépítése koncesszióinak felosztásáról. A koncessziókat negyven évre fogják adni. A tárgyalások Berlinben folynak a tőkés és a szovjet-politikusok között, ahol részletesen megbeszéljük az egész ügyet.

Megalakult az erdélyi gyümölcskereskedők szövetsége.

Kedden délután a Banca Agrara tanácstermében kongresszusra jöttek össze Erdély és Bánát gyümölcskereskedői, hogy érdekeik védelmére megalakítsák önálló szervezetüket és megbeszéljék a küszöbön álló ideai gyümölcsexporttal összefüggő kérdéseket. A kongresszust a Consum szervezősége rendezte. Megjelentek a CFR. üzletvezetősége, a kereskedelmi és iparkamara, a temesvári sváb gazdasági egyesület kiküldötte, valamint Erdély minden nagyobb kereskedelmi centrumának gyümölcskereskedői. A gyűlést Egerer Frigyes nyitotta meg, majd Krémer Bernát terjesztette elő a napirendet. Indítványozta az előadó, hogy a kongresszus mondja ki az egyesület megalakítását és hozzon határozatot a vagonkérdés, vámkérdés és a szállítmányok biztosítása ügyében. Indítványozza továbbá, hogy a kongresszus kérje az üzletvezetőségtől olyan rendelet kiadását, amely biztosítja a romlandó áru szállítását vegyes vonatokon is, tegye felelőssé utólagosan azokat az állomásfőnököket, amely állomásokon a szállítmányok fenakadnak. Végül indítványozza, hogy a kormányhoz is irjanak fel a tarítók csökkentése tárgyában. A vita során hosszasan Ratiu vezérigazgató szólalt fel, aki a szövetség, vagy szövetséget kérdésével foglalkozott. Ugy látja, hogy a kongresszus jó uton van, amikor egyelőre csak szövetséget alakít, mert ebből aztán kifejlődhetik az erdélyi gyümölcskereskedőknek régen szükségessé vált szövetsége is. Ily módon majd lehetségessé fog válni, hogy a jelentékeny erdélyi gyümölcsexportot az összes régi gyümölcskereskedők bevonásával, szolid alapon szervezzék meg. Konzervgyár létesítésének eszméjét is felvetette, amelyet az exportra nem alkalmas gyümölcs feldolgozására fognak be rendezni. A szövetség különben Kolozsváron központi irodát is fel fog állítani, amely az egyesület ügyeit fogja intézni a választandó vezetőség felügyelete alatt. A kongresszust holnap folytatni fogják, amikor a vezetőség megválasztására is sor kerül.

Sándor szerb régens betegsége.

Párisból jelenti: Sándor szerb régens állapota változatlan. Az orvosok véleménye szerint egyelőre szó sem lehet arról, hogy Sándor régens visszautazzék Belgrádba.

PIE PUE

↳ Páris arra kéri a francia kormányt, tiltakozzék. És ne csak tiltakozzék, követelje vissza a francia nyelv régi jogait. Az történt, hogy Harding leszerelési konferenciára hívta meg a világot és nem franciául hívta meg, komilfó, hanem angolul. Holott a francia nyelv évszázadok óta diplomata nyelv: így beszélték a spanyol udvar előkelő államférfiai, így a laktopános osztrák kancellárok, a cettinjei goszpodár-külfügyérek; még a rideg német külpolitikuskok is ezen a nyelven nyertek vagy veszítettek háborút. Nem járja hát, hogy Harding, aki le akarja szereltetni a világot, nem francia nyelven fog hozzá. Amiben Párisnak igazán igaza van. Vagy van még ravasz és titkos diplomácia vagy nincs. Ha van, nem beszélhet másként, mint a Lajosok nyelvén, amely a legtökéletesebb eszköz, hogy a diplomaták elrejtsek vele a gondolataikat és azt, hogy nincsenek is soha gondolataik. De ha nincs már titkos diplomácia, mire való Harding terve a leszerelésről? Hiszen akkor már minden rendben van, nem kell meghívni a diplomatákat sem a szilvuplé sem az ifjupluz udvariasságai között. Megtörtént a leszerelés, szent a béke, mindenki feltárhhatja a gondolatait, amilyen nyelven akarja.

*

○ Kecskemétről átrándultak Soltra. A vitéz Héjjasok. Kecskemét és Orgovány kipóhált hősei, akik mögött véres mult ölelkezik a véres árnyakkal, akik már a kin borzalmának, a gyilkolás művészetének minden iszonyatát végig próbálták — a zsidón: Soltra mentek gyakorlatozni. Gyakorlatozni egy kissé a kin — tornából: eret eresztetni, vért csapolni, fejet lékelni, csontot törni — a zsidókon. És e nemes, darutollas-passzió mellett rideg üzleti ügyeket is lebonyolítani: pénzt szerezni. Mert a zsidók Solton, Kecskeméten és a Héjjasok egyéb vadászterületein kettőre is jók: jók arra, hogy a nemes ébredőszenvédélyeket lecsapolják (vele zsidó vért is) és jó arra, hogy fűres az erszényt megölték a zsidó pénzével. Vidám világ ez arra Kecskemét felé, meg Solton, ahol vadászni lehet emberi vadakra, kurjongatni lehet betyárosan, ahol nagyokat lehet inni és puffogatni lehet a mordályt és pisztolyt — és nem is vaktában, mint a pipogya ősök, hanem bele, bele a zsidó életébe. Vidám világ, betyár világ ez a solti véres világ: egy kis Bakony, egy kis középkor. Meddig fognak még mulatni? Meddig lesz még Bakony az a világ, ott tul és mikor szalad vissza az idő a középkor sötétségéből az uj kor világosságába?

*

(*) Az arabok Hebronban zsidó iskolába akarják küldeni gyermekeiket. A jeruzsálemi cionista bizottsághoz a napokban beállított egy nagyobb hebroni küldöttség és arra kérte a közoktatásügyi előadót, hogy engedje fölvenni a hebroni arab családok gyermekeit a zsidók héber iskolájába. Fél-évevel a jaffai események után az embernek csodálkozni kell a nemzetiségi béke és megnyilatkozásán, de némi gondolkodás után az ember könnyen rájön, hogy ez a dolgok természetes rendje. Arab politikusok európai körutra mennek, hogy mérges atmoszférát teremtsenek a palesztinai zsidóság ellen, arab anyák pedig a cionista bizottság elé járulnak, hogy gyermekeik zsidó kulturán tanuljanak emberséget. „Két polus,” de ezek kiengesztelik és kiegyenlítik egymást az idők során. A zsidó kulturának diadala ez. Annak a kulturának, amely évezredek óta hirdeti: „Ha pedig idegen tartózkodik országodban, ne gyötörd és ne kinozd őt, mert magad is idegen voltál Micrajim földjén.” Tegnap még golyók fűyülhettek Hebron fölött, ma az arab anyák az „ellenség”-hez küldik a legifjabb generációt, hogy héber bölcsességet szívjanak magukba és zsidó szívvel érezzenek. És a zsidók vállalni fogják a gyermekek tanítását. Mert a zsidó erkölcs, az ilyen.

Baranya átvétele

Ezrivel menekültek el a pécsiek —
Inzultáltak a kivonuló szerb tisztviselőket

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Baranya kiürítése a magyar és jugoszláv bizottságok és a kifizetési ellenőrző antantmisszió együttes megállapodása szerint ment végbe. Kaposvárról jelentik, hogy a Tisza-Duna közötti területekre a magyar csendőrség és vándorcsapatok már bevonult. Tolnamegye megszállott részeiben, valamint Somogy megyében a magyar csapatok bevonultak és megszállták Baresot és Szigetvárt. Pécsre, ahol a közigazgatást már napokkal ezelőtt átvették a magyar tisztviselők, legelőször két szakasz magyar csendőrvonult be. Ujszegedet is kifizették a jugoszláv csapatok és vasárnap reggel a magyar csendőrség különítményei már egész hosszában átérték a demarkációs vonalat. Az első megszállott helyiség Kiszombor volt. Soós tábornok, a megszálló magyar csapatok parancsnoka egész vezérkarával, valamint a „haditudósítókkal” hétfőn délután Magyar-székre utazott. A budapesti filmvállalatok operatőrjei Báltaszékre utaztak, hogy a felszabaduló vidékről felvételeket készítsenek. Hétfő estére egy a bajai háromszög, mint a baranyai terület megszállása befejeződött. Utolsó távirataink csak arról szólnak, hogy Soós tábornok csapatai bevonultak Pécsre.

Természetes, hogy a kifizetés nem folyt le minden incidens nélkül. Horthy híveinek túrelmetlensége, amelyel nem tudták bevárni a magyar csapatok bevonulását, több helyen összehúzóssá adott okot a kivonuló szerb hatóságokkal. Így Ujszegeden a szerb hatóságok letartóztatták és magukkal vitték Preszli Ernő nyugalmazott ezredes és Miskei törökkanizsai volt főszolgabíró. A magyar hatóságoknak Gosset ezredes útján a jugoszláv hatóságokhoz juttatott kérése, hogy a letartóztatottakat adják ki, eredménytelen maradt. Pécsen a kivonuló szerb csapatok parancsnokát és Rajcs főispánt a kivonulás alkalmával inzultálták. A főispánt csak a szerb katonák erélyes közbelépésével lehetett a súlyosabb inzultustól megvédeni.

A munkásság legnagyobb része a munkát abbahagyta és a kivonuló jugoszláv csapatok védelme alatt elmenekült. A menekülők ezrei vonulnak szekerekre és gyalogszerrel Jugoszlávia belsejébe a legteljesebb bizonytalanságba.

A milliárdosok hazája

Fantasztikus árak Lengyelországban — A milliomos szegények

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Varsó, augusztus. Néhány napi varsói időzésem után önkéntelenül is annak a néhány tönkrement angol főúrnak világhírűvált, „pokerpartie”-ja jutott eszembe, akik szegénységüket leleplezendő, megveztek egymás között, hogy a kaszinóban a font sterling szetonja csak egy sillinget fog érni. Így azután minimális kockázattal látszólag szédítően nagy összegeket forgattak a játszósasztalon. Varsóban az élet veszedelmesen hasonlít ehhez a poker-játszmához s kezdődött, amíg nem szoktam meg, szinte megszedültem a kereskedelmi és napi életben forgatott összegek nagyságától. Később azonban, amikor megfigyeltem, hogy mindez csak ártatlan szemfényvesztés, valósággal annak az érzésnek a szenzációja vett erőt rajtam, hogy váratlanul dúsgazdag ember lettem. A külföldiek itt ugyiszólván ingyen élnek, amit a lengyel márka teljes elérteletlenedése okoz. A városi törvényhatóság a vendéglőkben kötelezővé tette egy 60 márkás menü felszolgálatát, amely áll előtétből, sültből és főzelekből. Akinek román leje van, annak két leibe, akinek két frankja van, annak ez az étkezés összesen 60 centimjébe kerül, de az angolok és amerikaiak még olcsóbban jutnak hozzá. Az élelmiszerek árát a hatósági rendelkezések még meglehetősen korlátok közé szorították, de a többi áru hihetetlenül magas árakat ér el. A vendéglőkben a szomszédos asztalnál egy ur, aki 660 márkás menüt evett,

az étkezés végén egy üveg pezsgőt rendelt, amelyért 12 ezer márkát fizetett.

Egy kis körültekintés a divatáru üzletekben és a szabócégeknek meglepő árakat revalál. Egy zefir férfiling 1600 márká, egy férfiruha mérték szerint 26.000—30.000 márká, egy pár boxbőröpcő 10.000 és 12.000 márká, a nyári lange toillettek árai 10.000 és 20.000 márká között váltakoznak. A varsóiak egyáltalán nem panaszkodnak a látszólag megfizethetetlen árak miatt, mert jövedelmük arányban áll azokkal.

Az évi 5—6 millió márkás fizetések nem ritkák a lengyel fővárosban s épen ezért ne csodálkozzék az olvasó, hogy a város tizenöt színházában már órákkal az előadás megkezdése előtt bezárják a pénztárakat s a legkisebb is félmillió márkás bevétel könyvel el.

Egy év múlva talán egy zsölyg öt-hatezer márkába fog kerülni, de bizonyos, hogy a színházak csak úgy telve lesznek, mint ma, mert végeredményben mindenki ráeszmél, hogy a számoknak egyáltalán nincs jelentőségük Varsóban. A lakosságnak csak egy speciális kategóriája panaszkodhatik joggal a drágaság miatt, ezek a háztulajdonosok. A törvény ugyanis meggátolja őket abban, hogy a lakbérket akár egy fillérrel is emeljék, aminek a következménye, hogy az az ur, aki 12.000 márkát fizet egy üveg pezsgőért a vendéglőben, hat szobás lakásában évi 8—10.000 márkáért lakik. Varsóban a mai fogalmak szerint milliomosnak lenni csaknem egyet jelent a szegénységgel. Aki a gazdagok közé akar számítani, annak legalább is milliárdokkal kell rendelkeznie. Lengyelország Amerika rovására a milliárdosok igazi hazája lett.

Merénylet a Rákóczy-szobor ellen

Ütegekkel kényszerítettek egy bányáért a rombolásra

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A gazdasági akadémia területén levő Rákóczy György-szobor ellen négy monostori ember merényletet tartott elkövetni. Id. és ifj. Krizsán János, Oláh István és Muresán József monostori lakosok pénteken éjjel 11 órakor kikocsiztak a százfenesi határba. Beállították Selicián Gligor bányászhoz, akit Muresán József felszólított, hogy kövesse őket és segítsen ledönteni a Rákóczy-émléküvet. Majd valami okmányt vett elő s azt állította róla, hogy egy minisztertől való, aki este a szomszéd talu plébánosánál vacsorázott. Selicián nem volt hajlandó hitelt adni ennek a mesének, sőt a kilitásba helyezett 300 lei jutalom sem bírta rávenni, hogy a felszólításnak eleget tegyen. Muresán erre nekiesett, véresre verte s revolverrel kényszerítette, hogy feszítővasakkal és csákánnyal felszerelten felüljön velük a kocsiira.

A szoborhoz érve, Selicián ismételt fenyegetések között kénytelen volt csákánnyal nekiesni az emlékműnek. De csak négy kőköcskét bírt lefejtetni a szobor talpazatából, mert a szerszámok gyengének bizonyultak. Ugyanakkor odavetődött egy Lóna felől közeledő ember valami mezőgazdasági géppel. Ezt is megállították és elküldték Seliciánnal a közeli gyalogol-agyagbányához, hogy hevedereket hozzanak a szobor ledöntésére. Az ifjabbik Krizsán János felügyelete alatt el is mentek a bányába s mikor a hevederekkel visszatértek a szoborhoz, a másik három ember már nem volt ott. Valaki bizonyára megzavarta őket.

Selicián Gligor erre hazavászorgott, mert a verés következtében alig bírt megállni a lábán. Feleségét pedig beküldte a hatodik kerületi rendőrkapitányságra, ahol előadta a történeteket. A rendőrség az eljárást a merénylők ellen megindította. A szobrot most két rendőr és egy katona őrzi.

— Merénylet egy bolgár vonat ellen. Bukarestből jelentik: Bulgáriából érkezett hírek szerint a Drinápoly—Konstantinápoly között a vasúti vonal ellen merényletet követtek el, melynek következtében egy tehervonat kisiklott. A tetteseket nem sikerült kézre keríteni.

HIREK

Az UJ KELET telefonjai:

Szerkesztőség	577
Kiadóhivatal	544
Zs. N. Sz.	558

Figurák

Az öreg kilencven esztendő, vagy több is. Az arca olyan, mint a száradt etrog: ráncos és szennyes sárga. Pislogó szeme alatt nagy könyvcsokk duzzadnak. Fialat korában óvatos és előrelátó volt, most eszimes és gyanakodó. De még mindig eszes. A régi formához esidős kiartatással ragaszkodik.

Valamikor sok embert szeretett, sok fiút, sok unokát. Most már csak azokkal törődik, akik épen körülötte vannak. Néha, de nagyon néha rácsillan egy kis érdeklődést azokra is, akik mellőle elsápródtak. Különösen Ancselt tudakolja.

Régen Ancsel volt a szemefénye. De Ancsel akkor még kicsike volt: vörös, szeplős és maszatos. A chéderbe járt és hosszú kék hurokát csikozták meg a testét. Mikor hazajött, mindig üvöltött. A nagyapja ölle vette, nézte a kék csikokat, aztán gyöngéden megpaskolta:

— Jól van, Ancsele, az én tanítóm is így tanított. Ne bögjél, Ancsele, egyszer te is így fogsz tanítani.

Tízennyolc éves korában a polgárba került és azontul Albertnek hívták.

Reb Todros összehozta a szemöldökét:

— Tudtam, hogy egy nagy betegség az az iskola, de hogy olyan nagy betegség, nem tudtam. Hát ott más nevet kaptál.

Utálta a fiút az új neve miatt és bizalmatlanul nézett a jövője elé.

A fiú helyett az anyja küzdött a nagyapai szeretetért. Az öreg hajhatatlan maradt.

— Egy nagy senki lesz belőle. Hát mi lehet? Talán egy csodarabbi? Láttál te már egy csodarabbi, akét Albertnek hívtak?

Az asszony elszomorodott. Olyan csodarabbi valóban még nem látott.

De Albert azért tovább járta az iskolát. Elég korán megkamassodott és új szokásokat vett fel. Egyszer keményített inget és magas, kemény gallert terrorizált ki magának az édes anyjától.

— Hiszen ez egy kész apekozresz — háborgott az öreg.

Alattomban meg is figyelte. Ha nézte, a szeme est fejezte ki: ez egy lecsúszott ember. Ez el van veszve. Már nem szerette, már nem is sajnálta. Ha beszélt vele, csak kíváncsiságból tette. Ugyan miféle tudományra kapott az iskolában. De sokáig nem győzte türellemmel. A fiú furcsa szavakat kevert a beszédbe és még furcsább gondolatokat. Reb Todros ilyenkor tombolni tudott volna:

— Mi az, hogy negatív? mi az, hogy negatív? mi az, hogy negatív?

— Nézd, nagyapá — magyarázta a fiú — minden dolog vagy pozitív, vagy negatív, de lehet valami pozitív és mégis negatív. Ha én azt mondom: elmegyek és nem állok meg a hidig és aztán csakugyan elmegyek és a hidnál állok meg, akkor pozitív eredményt értem el. Ha nem jutok el a hidig, akkor az eredmény negatív. De ha a hidig eljutok, a hidon azonban a kocsim felborul és én a nyakamat töröm ki, akkor az eredmény én rám nézve negatív bár a cselekmény lényegében pozitív eredményhez jutott.

Reb Todros táncolt nagy dühében és ordított:

— Hát legyen az eredmény te rád nézve negatív.

Az anyjának pedig ezt mondta:

— Chanele, mondok neked valamit. Chanele, du hassz nebbich e mesugenen Schn.

Ettől nem lehetett eltántorítani. Ez a fiú hóbortos. Jőzen ember másként beszél, másként eszik, másként öltözködik.

Egyszer megkérdezi:

— Hát aztan mi leszel?

Albert mosolyog:

— Kéllő leszek.

As öreg vigyorgott. Most már biztos volt a dolgában. Ez a fia hőbortos.

Albertet a fővárosba küldték és valahányszor hazajött, még furcsábbakat beszélt, mint azelőtt és még furcsábban viselkedett. A nagyapja már szóba se állt vele, csak néha megmégéste és dörmögött valamit.

— Nebbich!

Nem a fiút sajnálta, hanem az anyját. A fiú megint elment. Akár csak egy felhő vonult volna el az öreg feje fölött. Még csak utána se nézett.

Egyszer aztán az öreg ember ágyának esett. Az orvos végelgyengülést állapított meg. Agóniába esett. Sokáig tartott az utolsó rivódás, az élők már befáradtak. A haldokló ember néha néha egy szempillantásra magához tért és ilyenkor Ancelet emlegette.

— Látni akarja — mondták a szomszédasszonyok. — Addig nem tud meghalni szegény. Irjon érte, Chanele.

Irtak érte. Ancelet megrendült. Ő szerette az ő furcsa öregapját. A távirat meg is hatotta. Nagyapját haldoklók, látni akar. Hát mégis csak szereti őt az a makacs öreg ember.

Haza utazott. Szépült, törődött és ismét volt, mikor megérkezett. A halál gondolata megszorította és valami mély-mély ünnepélyességet árasztott rá az érzéseire. Csöndesen lépte át a kaput. A szive dobogott és a szeme meghomályosodott.

— Szegény, szegény nagyapa. Hárman-négyen álltak a haldokló mellett. Az anyja is közöttük volt.

Ancelet dőlött a küszöböt, a lábujja hegyére állt és úgy nézett az ágy felé. Az anyja feléje int, bánatosan és szótlanul. Ő meg csak előbbre lépett, hogy a nagy csöndet kegyeletlenül meg ne zavarája. Ahogy imbolygott, hát igazán furcsa volt.

Beb Toirosz megmozdul. Kinyitja a szemét és a tekintete Anceletra esik. Nézi, nézi. Az ajka megremeg. Az utolsó gondolatot hörgi ki magából, halkán, de a régi makacs meggyőződéssel:

— Chanele, du hast nebbich e mesugenen Sohn.

Aztán falmak fordul és meghalt.

u. p.

— **Monopol-államtitkárság.** Mint Bukarestből jelentik, a pénzügyminiszter új államtitkárság felállítását határozta el. Az új államtitkárság az összes monopóliumok intézését végzne.

— **Péter király temetése.** Belgrádból jelentik: Péter szerb király temetése holnap fog megtörténni. A király holttestét a konakból a főtemplomba viszik, ahonnan a beszentelés után ősei sírboltjába helyezik. A temetésen részt vesznek az összes külföldi államok képviselői. — Bukarestből jelentik: Ma délelőtt tíz órakor a katedrálisban Péter szerb király lelkiüdvéért gyásztisztviszteletet tartottak, melyen megjelent Károly trónörökös és a főbb katonai és polgári hatóságok. Franciaországot Péter király temetésén Franche d'Eperay tábornok képviseli. A tábornok több tiszt kíséretében tegnap érkezett Belgrádba.

— **Károly exkirály tartózkodási engedélye.** Bécsből jelentik: A svájci szövetségi tanács Károly exkirály tartózkodási engedélyét október végéig meghosszabbította.

— **Rhallys, volt görög miniszterelnök meghalt.** Athénből jelentik: Rhallys volt miniszterelnök, a Venizelos-ellenes párt egyik vezére hetven éves korában meghalt.

— **Mit kapnak a cadrlateri tanítók?** Bukarestből jelentik: A közoktatási miniszter mindazon tanítóknak, akik a Dobrudza Cadrlaterben tanítói állást vállaltak, igen olcsó áron öt hektár földet biztosít, ezenkívül kamat nélküli kölcsönt lakásépítésre, előállítást, dupla fizetést és öt évi ottani szolgálat után még 25 százalékos pótlékot és fosztogatások esetére kártérítést.

— **Elsüllyedt gőzös.** Bécsből jelentik: Krems közelében a Danubia gőzhajótársaság egyik hajója zátonyra jutott és elsüllyedt. Nyolc vagon só tönkrement. A kár 30 millió.

— **Holnap kezdődik a Költő-pör tárgyalása.** A kolozsvári hadbírósg hétfőre, augusztus 22-re tűzte ki Költő Gábor és társai összeesküvési pörében a tárgyalást, de az adatok kiegészítése céljából a tárgyalást 26-ikára kellett halasztania. Az érdekesnek ígérkező pernek 35 vádlottja van. A tárgyalás több napig fog tartani.

— **Kisiparosok kongresszusa.** Bukarestből jelentik: A kisiparosok tegnap tartották kongresszusukat a Ploestiből való Cristescu elnökelete alatt. Sok panasz merült fel s elhatározták, hogy ezeknek letárgyalására még ez évben három kongresszust tartanak Jassiban, Gyulafehérváron és Temesváron.

— **Uj gyorsvonat Bukarest és Halmi között.** Szeptember elsejétől új gyorsvonatpárt állítanak be a Bukarest—Halmi között. A 9. számú gyorsvonat Halmiból indul reggel öt órakor és másnap reggel hétkor érkezik Bukarestbe. A 10. számú vonat este 10 órakor indul Bukarestből és másnap este tizenegykor érkezik Halmiba. Ezzel egyidejűleg a Tövis—Nagyvárad között közlekedő 15. és 16. számú vonatpárt megszüntetik.

— **Egy bécsi tanár letartóztatása Budapesten.** A „Neues Pester Journal” jelentése szerint dr. Krausz Sámuel, a bécsi rabbiszemenárium tanárát Budapesten letartóztatták. Dr. Krausz néhány nappal ezelőtt vejenek, dr. Tedeskonak a látogatására Budapestre utazott. Krausz tanár állítólag egy Bécsben élő emigránsnak a levelét vitte magával dr. Banóczy Józsefnek a zsidó tanítóképző igazgatójának, aki testvére annak a Banóczy Lászlónak, akit a minap Szász Zoltánnal együtt letartóztattak. Knobloch, a budapesti osztrák követ intervenciát a magyar kormánytól Krausz szabadonbocsátása érdekében. Dr. Krausz bécsi meghívása előtt a budapesti zsidó szeminárium tanára volt és több magyar nyelvű munkája jelent meg.

— **Husz új mozdony.** Bukarestből jelentik: A Skoda-művektől újabb husz mozdonyt indítottak utnak Romániába.

— **A női jogok térhódítása.** Brüsszselből jelentik: A belga kamara vita nélkül törvényjavaslatot fogadott el, amelynek értelmében nőkkel betölthetők — a rendőrségi vezető állások kivételével — a vezető városi hatósági állások. Így a polgármesteri állás is. Az új törvény szerint a nők községi tanácsi tagokká is megválaszthatók. — Londoni távirat jelenti, hogy Délafrika és Brazília parlamentjei előtt egy új törvényjavaslat fekszik, amely megadja az említett országok nőinek a teljes választójogot.

— **Kibővítik a Karolina-kórházat.** Az egyetemi klinikák vezetősége elhatározta, hogy a meglévő klinikák mellé külön higiéniai intézetet létesít. A költségvetés és a tervek a népjóléti minisztérium már jóváhagyta s így az új közegészségügyi intézmény rövidesen felépül.

— **Csak tiszta papírba szabad élelmiszert csomagolni.** A városi tisztifőorvosi hivatal elrendelte, hogy gyakori megbetegedések elkerülése céljából semmiféle étel-neműt beirt, vagy nyomtatott papírosba csomagolni nem szabad. Azokat az élelmiszereket, akik nem tiszta papírt fognak élelmiszerek csomagolásához használni, szigorú büntetéssel fogják sújtani.

— **Véres verekedés.** Bukarestből jelentik: Targovisteban veszekedés közben egy liceumi növendék elvágta társának a nyakát.

* **Uszókhoz!** Felhívom a Haggibbor uszóit, hogy a szeptember 5-én rendezendő házi uszóverseny sikerének emelésére a Diana uszodában naponként, délután 6 órakor a tréningeken pontosan jelenjenek meg. *Atletika szakosztály vezető.*

* **Igazi mestermű,** ahogyan Czinknél ruhát festenek és tisztítanak. Gyár: Kolozsvár, Dézsma-u 5. (1207)

* **Karlsbadi porcellánárú.** Bindskopf preselt üvegáru és cseh táblauveg érkezett nagy mennyiségben Fischer üvegüzletben Cluj, Piata Unirii 18.

* **Utlevélek** láttaozását leggyorsabban és legmegbízhatóbban a Radió kurirja intézi. (Cluj, Str. Reg. Maria 84.)

— **Gazdát cserél az „Adeveru”.** Bukarestből jelentik: Konstantin Graur, Rosenthal I. és több hírlapíró a Kultura Nationala társaságtól megvásárolta az „Adeveru” című lapot és a nyomdát. (RTL.)

— **A bukaresti állatorvosi akadémia — egyetem.** Bukarestből jelentik: A „Monitorul Oficial” legutóbbi száma érdekes rendeletet közöl. Eszerint a közoktatásiügyi miniszter a bukaresti állatorvosi akadémiát egyetemi nivóra emeli. Őt és félévi kötelező hallgatás után a hallgatók doktorátust kapnak.

— **Az angol bányászok a föld, telek és vasut nacionalizálását követelik**

London, aug. 22. A bányamunkások konferenciája egyhangú határozatot hozott, amelyben a bányászszövetség végrehajtó bizottságát felhívják, hogy követelje a föld és a telek, azonkívül a vasutak nacionalizálását és ennek keresztülvitelére biztosítsa az ország összes munkásainak a támogatását.

KÖZGAZDASÁG

Mely külföldi biztosító intézetek kötelesek felszámolni

A felszámolási rendelet végrehajtási utasítása — A határnapot nem hosszabbították meg

— Az Uj Kelet tudósítójától. —

A napokban megemlékeztünk a külföldi biztosító társaságok romániai fiókjainak felszámolására vonatkozó miniszteri rendeletről. Megirtuk, hogy a rendeletet a Jugoszláviával, Csehszlovákiával és Lengyelországgal a római gazdasági konferencián kötött megállapodás eredményeképpen adta ki a kormány. Olyan hírek is elterjedtek, hogy a kormány a felszámolás határnapját hatvan nappal elhalasztotta. Ez a hír nem felel meg a valóságnak. A felszámolás utolsó határnapja 1921. augusztus 27.

A pénzügyminisztérium — mint Bukarestből jelentik — a rendelet végrehajtási utasítását is megküldötte az ország összes pénzügyigazgatóságainak. A végrehajtási utasítás felsorolja azokat a külföldi biztosító intézeteket, amelyeknek fiókjai felszámolni kötelesek. Ezek az intézetek a következők: Fonciere, Nemzeti Baleset Biztosító, Unió, Hungária, Internacionala, Magyar Országos Biztosító Intézet, Magyar Francia, Első-Magyar, Anker, Prudentia, Hazai Biztosító, Gazdák Biztosító Intézete, Bécsi Biztosító, Első Biztosító Intézet katonai szolgálatra, Duna, Pöhönix, Gizella, Pallas, János, Providentia, Frankfurter, Viktoria, (Berlin), Fridrich Wilhelm, és Loipziger. Ezek az intézetek augusztus 27-én túl sem direkt, sem indirekt üzletet, vagy meghosszabbításokat nem eszközölhetnek. A legközelebb eső ez évre szóló kötvénydíjreszleleket felvehetnek, de azokat állami értékekbe kötelesek fektetni, vagy valamely legalább ötmillió lei alaptőkével rendelkező hazai banknál tartoznak letétbe helyezni.

A belöldi biztosító intézetek a felszámoló intézetektől üzlet-stokkakat nem vehetnek át. Az igazságügyi minisztérium is leirt az összes törvényszékekhez, amelyben utasítja azokat, hogy az 1918. november 3-a után bejegyzett cégeket, amelyek az osztrák vagy magyar kereskedelmi jog alapján vették fel, töröljék a cégajstomból.

— **Megindul a postai forgalom Magyarország és Jugoszlávia között.** Az Agrar Tagblatt jelenti Belgrádból: Szeptember elsején fog megindulni a rendszeres postaforgalom Jugoszlávia és Magyarország között. Csomagokat 20 kg. súlyig fognak szállítani és a tarifát a nemzetközi postai díjtételek alapján fogják beszedni. A levélpostai forgalmat észak és dél Európa között már néhány napja Magyarországon át szállítják, miáltal a kézbesítés egy nappal gyorsabban történik.

Tárgyalnak az ipari termékek adójának enyhítéséről. Ismeretes, hogy az új adótörvény az ipari termeléshez szükséges nyersanyagokat, valamint a készgyártmányokat, vásárvám helyepénz, köveztvám és egyéb címeken olyan súlyosan megterhelte, hogy amugyis nehéz helyzetben levő iparosokat katasztrófális válsággal fenyegeti. Az Erdélyi Gyáriparosok Szövetsége memorandummal fordult az iparügyi minisztériumhoz és kimutatta a súlyos terhek következtében beálló helyzet tarthatatlanságát. A memorandumra a Gyáriparosok Szövetségéhez tegnap érkezett le a minisztérium leirata, amely közli, ártit a belügyminisztériumhoz és miután kifejtette, hogy a szóban levő adók egyenlősítése föltétlenül szükséges, javasolta, hogy a belügyi és pénzügyminisztériumok lépjenek érintkezésbe az iparügyi minisztériummal és határozzák el, hogy a jövőben ipari készítményeket csak az iparügyi minisztérium előzetes hozzájárulásával terheljenek meg adókkal. Az iparügyi minisztérium álláspontja a helyzet javulását helyezi kilátásba.

Szabad a bevétel Norvégiába. *Krisztianiból* jelentik: A norvég kormány hatályon kívül helyezte a behozatalt korlátozó összes intézkedéseket.

Az ideai országosvásárok - Keleztváros. A városi vámbivatal közli, hogy az ideai országos baromvásárt augusztus 29., 30. és 31-én fogják megtartani. A kirakóvásárt szeptember elsején rendezik.

A zsolnai posztógyár fiókat létesít Aradon. Arról értesülünk, hogy egy aradi konzorcium beható tárgyalásokat folytat a zsolnai posztógyárral egy Aradon létesítendő posztógyár ügyében. Az új posztógyár újabb alapításában Arad városa is részt vesz és a posztógyár részére a volt honvédszár laktanyát készséggel bocsátja rendelkezésre. A zsolnai posztógyár gépekkel és tőkével járul hozzá az alapításhoz, amelyben tekintélyes román cégek is részt vesznek. A tárgyalások azidőszent Zsolnán folynak és ezeken Angel István aradi polgármester is részt vesz.

A magyar pénzügyminiszter az utóállamok közös valutájáról. Prágából jelentik, hogy Hegedüs Loránt magyar pénzügyminiszter a Bohémia című lapba „Pénz” címen cikket írt, amelyben állást foglal az utóállamok közös valutája ellen, azonban hangoztatja az egységes európai valutának fontosságát. Azt hiszi, hogy az összes államok a frankvalutára fognak áttérni.

Valutapiac:

Zürich, aug. 22. Bukarest 717¹/₂, Berlin 670—, Amsterdam —, Newyork 591—, London 2167—, Páris 4570—, Milánó —, Brüsszel —, Kopenhága 97³/₄, Stocholm 126³/₄, Krisztiania 78—, Madrid —, Prága 702¹/₂, Budapest 155—, Zágráb 380—, Buenosayres —, Varsó 27—, Bécs 70—, osztr. lab. kor. —.

Budapest, aug. 22. Lei 475—485, font ster. 1405—1425, leva —, dollár 382¹/₂—392¹/₂, francia frank 3015—3025, márka 450—460, lira 1625—1650, osztr. kor. 85¹/₂—86¹/₂, rubel 44¹/₂—45¹/₂, svájci frank —, szokol 457—467, dinár 845—855, lengyel márka 16¹/₂—17¹/₂, napoleon —.

Bécs, aug. 22. Lei 1830¹/₂, dollár 1145, belga frank —, francia frank 8680, svájci frank 190—, holland forint 349¹/₂, dán korona 176¹/₄, Jugoszláv korona 2425, norvég korona —, svéd korona 384-20, szokol 1804—, leva 835—, lira 4780—, márka 1278—, lengyel márka 42¹/₂, font sterling 4590, rubel —, magyar korona 282—.

Prága, augusztus 22. Lei 100-75, dinár 185³/₄, márka 97³/₄—, leva 67¹/₂—, svájci frank 1363¹/₂, norvég korona 1194¹/₂, dán korona 1420¹/₂, svéd korona 1814¹/₂, lira 334—, francia frank 664¹/₂, font sterling 317—, dollár 83³/₄, osztr. kor. 742³/₄, belga frank —, lengyel márka 280, holland for. 3674¹/₂.

Bukarest, aug. 22. Márka 96—, leva 75—, font sterling 290—, francia frank 625—, svájci frank 18-50, Olasz lira 330—, drachma 375—, dollár 80—, arany —, ezüst —, osztr. kor. 8—, magyar korona 24—, szokol 105—, Napoleon —, lengyel márka —, dinár 180—, török lira —, cseh korona —.

Berlin, aug. 22. Amsterdam —, Brüsszel —, Kristiania 1182-30, Kopenhága 1478-50, Stocholm 1918-75, Helsingfors —, Róma 370-60, London 335-15, Newyork 89-16, Páris 635-30, Zürich 1490—, Madrid —, Bécs 933, Prága —, Budapest —, Bukarest 106—.

Páris, aug. 22. A lei árfolyama 15-58 centimes. London 9738¹/₂, Newyork 1293¹/₂, Róma 55-75, Svájci 219-25, Berlin 15-30.

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

MAGYAR SZÍNHÁZ

Csütörtök: A cigány. (Megnyitó előadás. Szentgyörgyi István föllépésével. Új rendes helyárrakkal. Kezdeté 7 és fél órakor.)
 Péntek: Cseregyerekek. (Operette-ujdontság, 13-adszor. Rendes helyárrakkal.)
 Szombat: Lyon Lea. (21-adszor. Rendes helyárrakkal.)
 Vasárnap d. u. 3 és fél órakor. Gróf Rinaldó. (Operette-ujdontság, 18-adszor. Morsékelt helyárrakkal.)
 Vasárnap este: Mágnaš Miska. (Operette 73-adszor. Sereg Marcsa és Bálint Béla szerződtött tagok első föllépésével. Rendes helyárrakkal.)
 Hétfő: Királynőm meghalok érted! (Forgács Sándor, szerződtött tag első föllépésével. Rendes helyárrakkal.)
 A műsorra tűzött előadások jegyei előre megvásárolhatók a színház pénztáránál.

A színház iroda hírei: A színházi bérlet. Egy-két napon belül mindazokat a helyeket, melyeket a színház igazgatósága a bérletre rendelkezésre bocsáthat, lefoglalják, olyan tömegesen jelentkeznek a bérletre számottartók. Premió-bérlet már csak a VI. sortól kapható, az előbbi sorok mind le vannak foglalva. Legolcsóbb a páholybérlet, mert ötüléses páholyoknak ugyanannyi a bérletára, mint három zsöllyének. Igen nagy az érdeklődés az opera-bérletek iránt is, mert minden először szinrekerülő, vagy újonnan betanuló opera, ennek a bérletnek a keretében fog szinrekerülni. A rendes napibérletek körülbelül 20 százalékkal olcsóbbak, mint a premióre, vagy az operabérletek. Akik még bérelni akarnak, azok holnap, vagy holnapután jelentsek be igényüket a titkári irodában délelőtt 10 és 12 óra között, mert később már alig fognak jó helyhez jutni.

Új tagok bemutatkozása. Az első napok műsora már három új tagnak a bemutatkozását hirdeti: Vasárnap este a Mágnaš Miskában fog először föllépni Sereg Marcsa, az új szubrett-primadonna és Bálint Béla. Hétfőn pedig a Királynőm meghalok érted c. Villányi-drámban láthatjuk először Forgács Sándort.

A meszók műsora: Szerdán csak egy napig! Teréz, szerejmi dráma a szicíliai olasz nép életéből. Romantikus mese, festői, gyönyörű tájrészletek. Csütörtök, péntek, nagy indiai dráma, Tigrisvér. Főszerepekben a híres Hesperiaival és Novellivel. — Uránia-mozgóban: Szerdán, csak egy napig, Porzsoit szimfonia filmen, Színész-nő. Főszerepekben Matyasovszky Ilona, Vándory Gusztáv. Egy híres színész-nő és egy festőművész végzetes szerelme, a festett deszkák ragyogó, veszedelmes világa mesteri kézzel van festve. Csütörtök, péntek, a Ciro filmvállalat bukaresti újdonsága, Naplemente, szinpopás, megkapó olasz dráma, a Cines-gyár remeke.

Pintér Bőske. Visszavonhatatlanul utolsó bucsufélépente ma este lesz a Központi Varietében a Budapestre távozó Pintér Bőskenek. Mindenkinék ott kell lennie a bucsuztatásnál, amely új műsor keretében ünneppélyesen megy végbe. Jegyek telefonon is előjegyezhetők.

CHEMNITZI
 harisnyák gyári lerakata:
LÁSZLÓ JENŐ
 kötött-szövöttárúk
 nagykereskedése
 CLUJ, STR. REGINA MARA (VOLT DEÁK FERENC-UTCA) 18. SZAM
 Eladás kizárólag nagyban!

Legolcsóbb bevásárlási forrás!
DEUTSCH K. I.
 üveg és porcellán nagykereskedés r. t.
Oradea-Mare — Nagyvárad,
 Str. Nicolae Jorga, v. Zöldfa-u. 4.
 Telefon 71 Interurban
 Állandó nagy készletek fehér, kristály, üveg, karlsbaldi porcellán, diszmu- és konyhaberendezési cikkekben.

SPORT

A Haggibbor uszógárdája erősen készül a szeptember 4-én megtartandó háziversenyre. Az érdekesnek ígérkező versenyt a Diana uszodában rendezik az egyesület. Az uszószakosztály vezetője ezúton kéri fel az uszókat, hogy a szerda délutáni trainingen, amely a Diana uszodában 6 órakor lesz, teljes számban legyenek jelen.
 Haggibbor—Victoria mérkőzés lesz vasárnap délután a sporttelepen. A mérkőzést Schmed, a már nálunk jól ismert és nagy népszerűségnek örvendő osztrák bíró fogja vezetni.

Főszerkesztő: DR. FISCHER JOZSEF
 Felelős szerkesztő: MARTON ERNŐ
 Kiadó: KADIMA kiadóvállalat részv.-t.
 Szerkesztőség: Calea Rog. Ferdinand (volt Ferenc József-ut.) 45.
 Kiadóhivatal: Szentlélek-utca 1/a.
 Fiókiadóhivatal: Nagyvárad, Deák Ferenc-u. 9. Arad, Str. Alexandri 1. Szatmár, Bathányi-utca 24. sz.

Szenszációs kedvesmenny!
Négy hónapig
 szeptember 1-től december 31-ig
 kapja az UJ KELETET és
ingyen
 ajándékképpen az UJ KELET ÉVKÖNYVÉT, melynek baltáira 50 lei less, ha beküld 120 LEI előfizetési díjat. Ne mulassza el ezt az alkalmat és fizessen elő a legolcsóbb, legtartalmasabb napilapra: az UJ KELET-re

Minden házban fontos!
 Az egészség érdekében nélkülözhetetlen a párnatoll-, vatta-, lószőr- és gyapjuzisztitása, melyet gőzerőre és vegytisztításra berendezett műhelyemben gyorsan és pontosan vállallok.
 Raktáron tartok kész párnákat és tollat Mérsékelt árak! — Szofid kiszolgálás!
Stern Salamon Bocskay-utca 9.

Mindenféle porcellánárukat, kristályfehér üvegárukat, kőedényt és táblaüveget azonnal szállítunk
Ornament üveg és kilt érkeztek
 ! ! !
Szerezze be lámpaárú szükségletét
Komlós Testvéreknel
 ORADEA-MARE — NAGYVÁRAD
Kérjen árajánlatot

PALMA
Az elpusztíthatatlan
kaucsuk
cipósarok

Bakktanyagot gőzölt szelezett és szelezetlen minden méretben szállít gimbecal fűrésztelepről a „Bisztra” Erdőhasználati R.-T., Timisoara.

Csak egy ut vezet az erőhöz, egészséghez a párosítlan hatáshoz
HIGIEA SOSBORSZESZ

Kapható mindenütt!
Gyártja: „HIGIEA” Kosmetikai és Vegyszertári Gyár
1925 **CLUJ - KOLOZSVAR**

295 LERÉRT 295
csak a volt Lakatos-áruházban
EISENSTÄDTER FÜLÖPNÉL
Str. Regina Maria (Deák Ferenc-
utca) 13. szám alatt kaphat
gyermek sportkoszt, nyugvóágyat és gyermekszékot

CAROL LASSEN
nemzetközi szállítási vállalat
CLUJ, PIATA UNIREI No. 4

Elvállal bármily szállítást bel- és külföldre. — Flókok és képviseletek a kontinens minden nagyobb városában — és kikötőjében. —

Gyorsított nagyszállítványok

Prompt felvitel-
gondások szá-
llítási és fu-
varszámítási
ügyekben ::

Saját fuvarreklamációs iroda

Megnyílt

a főpostával
szemben ::

Baumzweig; Rosenfeld és Tsa

kézmű- és divat-
áruháza ::

Szövetek, gyanju delenek, karitonok, vásznak minden szélességben, — férfi- és női harisnyák, — női :: fehérenmü ::

szenzációs olcsó áron adatkak el

„BARBIT“
KÉSNÉLKÜLI BOROTVÁLÓPOR.
(törvényesen védve)
Szétküldés postán, vagy vasuton a pénz előzetes beküldése, vagy utánvét mellett. Kapható 1/2 és 5 kg.-os csomagolásban.
1/2 kg.-os mintát, hasznalati utasítást és árjegyzéket 14 lei beküldése ellenében bérmentve küldünk
Használatá kellemes és olcsó. FÖRAKTÁR:
HEILPER ARTHUR KERESKEDŐNÉL
CLUJ, P. MIHAIU VITEAZU (SZÉCHÉNYI-TÉR)

„Melissát“ *karlen, ha flinom!*
csirkorkát akar!

Deutsch Festvérek Cluj, Piata Unirei (v. Mátyás király-tér) 36.
Nemzetközi szállítási vállalat. — Rendszeres gyűjtő- és wágonforgalom a külföld, valamint a belföld minden irányába és irányába. — — — Fuvardíjviszterítési és felülvizsgáló iroda.

Szállási Eleonora R.-T.
Ajánlja: likör, rum különlegességeit. Elsőrendű pezsgőt és borait. 1210 Szess nagyraktár

Értesítés

Tisztelettel közöljük a t. vevőközönséggel, hogy Nagyrománia területére

vezérképviselőtünkkel az Áruforgalmi részv.-társaság kender- és lenipari osztályát (Temesvár)

biztuk meg, ahol összes gyártmányainkból állandó raktárt tartunk

SZEGEDI KENDERFONÓGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

APRÓHIRDETÉSEK

Egy sor ára 1 lei. Vestagabb betűvel 2 lei. Legkisebb apróhirdetés ára 10 lei.

Angolból, franciából németből oktatók. Catea Victoriei (v. Kossuth Lajos-utca) 16. 2270-I

Keresek egy a rőfös- és rövidáru szakmában kellő jártassággal bíró, a román, német és magyar nyelvet beszélő és szakképzett fiatalembert azonnalra. Személyes telentekezés. — Fuchs Dávid, Medgyes.

Szeszgyárvezető 25 éves, nőtlen, nagy gyakorlattal és kiténő szaktudással bíró, állást keres. Cim: Weisz József, Gyergyószentmiklós.

Erdélyi fekete bárnybort veszek nyersen vagy kikészítve. Ajánlatok Hegedűs hirlapjába Nagyvárad „Bárnybőr” jelgére 2879-I

Talp és bocskor!
Állandó nagy készlet kifagásztalan gyári készítményű, elsőszálya talp 50—60 letes árban kg.-ként, ugyiszintén elsőrendű bocskor kapható egyszemben és felvágva. — Kicsnyben és nagyban

Bámsón Manó börtgyáraban Gyntagyár-utca 1.
Gyorsáru raktár átellenében. 1009
Telefon-szám: 888 — és — 887

Lőrincz Sándor
Automobilvállalat,
javító műhely,
autogén hegesztés
Cluj, C. Reg. Ferdinand 116

Zongorák:

rövid keresztthuros, — pianinók, perzsaszönyegeg, antik butorok és porcellánok jutányosan kerülnek eladásra

Sternberg régióségi-
reskedőnei
ORADEA-MARE, SZT. LÁSZLÓ-TÉR 2

A közönség figyelmébe!

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy újonnan átalakított műhelyemben módomban van a közönség legkényesebb izlésének is eleget tenni. Műhelyemben állandó kész cipők kaphatók. A n. é. közönség szives pártfogását kéri

IZRAEL ALADÁR

Biró Andor
Kézműáru nagykereskedése

Cluj, Kornis-u. 2. sz.

HA vészegénységben, idegbetegségben, az ivarszervek idült bántalmában szenved, vegye meg a páralan gyógyhatású — furdói célokra használt — kiténő vásártelki természetes vasútsósót (Eisenmineralmoor, Moorsalz) kapható minden mennyiségben

Rózsa nagydrogeriában
Cluj—Kolozsvar, Piata Unirei 26 (Mátyás kir. tér) — 1266

KRISTÁLY
Fest, tisztít. TELEFON 500, 11-21

Feltűnő olcsó árak!

Most érkezett nagy mennyiségben békebeli minőségű prima flor- és musslin-harisnya divat szuekben.
Gyermek-harisnya, prima flor, minden nagyságban.
Nagy választék női selyem-, gyanju kabát- és átkötésbluzokban 1197

BLATT
KÖTÖTT SZÖVÖTT ÁRUHÁZA
CLUJ, FÖTÉR 13. SZÁM